SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:338

av Crister Carlsson och Lars Beckman (båda M)

Kommuners möjlighet att ålägga fastighetsinnehavare att snöröja och halkbekämpa

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att avskaffa kommunernas möjlighet att ålägga fastighetsinnehavare att snöröja och halkbekämpa kommunala gångbanor, trottoarer och andra utrymmen för gångtrafik utanför den egna fastigheten och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Kommuner kan i dag tvinga husägare att skotta och halkbekämpa trottoarer utanför den egna tomten. Skyldigheten kan även omfatta en remsa av gatan där trottoar saknas. Möjligheten följer av 2 och 3 §§ lagen (1998:814) med särskilda bestämmelser om gaturenhållning och skyltning, ofta kallad snöskottningslagen. Denna möjlighet bör avskaffas så att kommunerna i stället ansvarar för vinterunderhållet av de trottoarer som de är huvudman för.

Villaägarnas Riksförbunds kartläggning av samtliga 290 kommuner hösten 2026 visar att fastighetsägarna ansvarar för snöröjningen i 56 procent av kommunerna och för halkbekämpningen i 57 procent. Det finns flera skäl att ändra lagstiftningen.

Dagens lagstiftning bygger historiskt sett på 1734 års gästgiveriförordning och 1868 års ordningsstadga. Då krävdes det att alla hjälptes åt med snöröjningen. I dag finns snöplogar, traktorer och andra maskiner som kommunerna kan snöröja och halkbekämpa vägar, gator och trottoarer med. Det är utrustning som saknades på 1700- och 1800-talet, men lagstiftningen utgår precis som då från att det enda som finns är snöskyfflar och tillgång till arbetskraft för manuellt snöröjningsarbete. Den tekniska utveckling som skett sedan dess i form av snöplogar med mera beaktas inte.

När kommunen lägger över snöröjningen på husägarna minskar de egna utgifterna, men kostnaderna för bristfällig snöröjning drabbar däremot andra. Halkolyckor orsakar lidande och belastar sjukvården, de skadade, arbetsgivare, socialförsäkringen och försäkringsbolag. Villaägarnas rapport uppskattar samhällskostnaden för fallolyckor till följd av snö- och ishalka på bristfälligt underhållna gångbanor till omkring 2,8 miljarder kronor om året. Kommunens besparing kan därför innebära en förlust för samhället. Samordnat kommunalt vinterunderhåll ger förutsättningar för effektivare arbete och färre olyckor.

Kommunerna saknar i stort sett ekonomiska incitament att återta ansvaret, då de får bära kostnaden för bättre underhåll medan vinsterna tillfaller andra. Lagstiftningen bör ändras så att samhällets samlade kostnader och människors säkerhet blir styrande.

När ansvaret för att snöröja och halkbekämpa en trottoar delas mellan många husägare varierar kvaliteten och tidpunkten för insatserna. En välskottad sträcka kan följas av en isig eller helt oskottad trottoar. Det försämrar framkomligheten för fotgängare, särskilt för äldre, personer med funktionsnedsättning och dem som går med barnvagn. Bland dem som halkar och skadar sig dominerar kvinnor. Ett sammanhållet kommunalt ansvar ger bättre förutsättningar för jämn kvalitet och färre halkolyckor.

Skyldigheten att snöröja kommunala trottoarer tar inte hänsyn till att husägare kan vara sjuka, ha nedsatt rörelseförmåga, vara bortresta eller befinna sig på arbetet när snön faller. Den som inte kan skotta själv kan förvisso köpa tjänsten, men det blir inte ekonomiskt hållbart att anlita någon som ska transportera sig dit för att skotta kanske 25 meter trottoar. Någonstans känns det inte rimligt att ägande av ett hus ska medföra en skyldighet att utföra eller bekosta vinterunderhåll av kommunens trottoarer.

Crister Carlsson (M) *Lars Beckman (M)*